

рігання та захисту даних, пов'язаних з учиненням адміністративних правопорушень, у тому числі персональних; біометричних систем розпізнавання облич, які інтегровані у правоохоронні системи тощо.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).

2. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія / за заг. ред. проф. О.М. Бандурки. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с. URL: <http://lawdiss.org.ua/books/387.doc.html> (дата звернення: 15.03.2018).

3. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.

4. Водії зможуть перевіряти та сплачувати штрафи он-лайн та з мобільного. URL: <https://shtrafua.com> (дата звернення: 15.03.2018).

Резворович К.Р.,

к.ю.н., завідувач кафедри цивільного
права та процесу ДДУВС

ПРАВОВА ПРИРОДА СУДДІВСЬКОЇ ПОМИЛКИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Професія судді є однією з найбільш складних юридичних професій. У його діяльності реалізується значна кількість спеціальних якостей і навиків особи, які будучи приведеними в систему, органічно входять в структуру особи судді та визначають його творчий потенціал та індивідуальний стиль діяльності. Вона вимагає не тільки задатків, освіти, але і великого життєвого досвіду, цілого ряду професійних навиків та вмінь. Праця судді пов'язана із виконанням особливих владних повноважень та правом і обов'язком застосовувати владу іменем закону. Разом з тим судді не застраховані від суддівських помилок, оскільки робота у сфері правосуддя відноситься до одного з найскладніших видів людської діяльності.

Як зазначає А.В.Лопатін, судова помилка унеможливує досягнення завдань цивільного судочинства, що визначені у ст. 1 ЦПК України, а рішення суду, що постановлено із судовими помилками, не може мати характеристику законного, обґрунтованого та своєчасного. На його думку, судову помилку слід розглядати процесуальне явище, що є результатом діяльності суду та має процесуальне закріплення в акті суду, зумовлює недосягнення мети цивільного судочинства і підлягає усуненню в порядку, встановленому в законі [1, с. 124-125]. У свою чергу, Л.М.Ніколенко під судовою помилкою розуміє відображений у судовому акті результат діяльності судді, який здійснюється у формі діяння нерегламентованого процесуальними та матеріальними нормами, наслідками якого стає порушення прав та законних інтересів [3, с.177].

Разом з тим слід враховувати, що правосуддя – настільки складна сфера людської діяльності, що нерідко винність у суддівській помилці є умовною. В умовах змагального процесу, коли на сторонах лежить обов'язок довести наявність або відсутність в них суб'єктивного матеріального права, від судді вимагаються значні зусилля для досягнення цілей судочинства, як-то: законність і обґрунтованість рішення, якщо якась із сторін проявляє пасивність при виконанні своїх процесуальних обов'язків, розуміти нові співвідношення процесуальних можливостей та обов'язків сторін. У цьому випадку потрібно максимально дотримуватися встановленої законом процедури вирішення справи, де передбачається активність суду в змагальному процесі. Крім цього, необхідно знайти правильне вирішення колізії (взаємодії) принципів процесу, таких як диспозитивність і змагальність – з одного боку, і законність – з іншого.

Судова помилка – це насамперед невідповідна меті та завданням правосуддя діяльність судді або наслідки такої діяльності. Специфіка мети правосуддя полягає в тому, що вона нормативно встановлена і підлягає реалізації при розгляді та вирішенні конкретних справ. Невиконання вказівок закону, що встановлює мету, є неправомірним та може слугувати підставою для застосування відповідних процесуальних санкцій [3, с. 175]. Для характеристики судових помилок характерні різні способи порушення, а також мотиви, якими при цьому керувався суддя. Однак така помилка буде завжди об'єктивно-протиправною, оскільки є результатом, який не відповідає юридичним нормам, ущемляє суб'єктивні права тієї чи іншої сторони процесу і не узгоджується з покладеними на посадових осіб обов'язками здійснення правосуддя. З формально-юридичного боку судові помилки незалежно від провини суб'єктів і наслідків їх здійснення мають бути віднесені до неправомірних, протиправних дій. Об'єктивна протиправність – істотна риса аналізованого поняття.

Як підкреслюють Б.В. Мороз та Г.З. Лазько, виконання професійних обов'язків потребує від суддів значних здібностей і творчих можливостей, емоційно-вольових та інтелектуальних якостей високого рівня, правильного ставлення до інших, а також до себе і своїх обов'язків [2, с. 58].

Суб'єктом виступає суд, а процесуальним проявом судової помилки виступає рішення (ухвала). Крім того, слід не виключати серед підстав допущення судових помилок кваліфікацію конкретного судді, його моральні позиції та рівень правової культури [1, с. 126].

Суддівська помилка у цивільній справі може вважатися процесуальним правопорушенням (так як завдання і цілі судочинства сформульовані у нормах процесуального права) і такою може вважатися лише за наявності провини (вини) судді. Якщо завдання і цілі цивільного судочинства не були досягнуті через причини, які від суддів не залежали, неправильний розгляд та вирішення справи не можна розцінювати як суддівську помилку. Суддівська помилка може бути допущена і з необережності, коли суддя не передбачає, але за обставинами справи повинен передбачити настання цих несприятли-

вих наслідків. Суддя може і передбачати ці наслідки, але легковажно розраховує на їх запобігання. Таких суддівських помилок найбільше.

Таким чином, наявність судової помилки шляхом ухвалення незаконних, необґрунтованих і несправедливих судових рішень значно ускладнює реалізацію права особи на судовий захист в цивільному судочинстві. Оскільки сутність судових помилок включає як правові, так і процесуальні компоненти, заходи недопущення судових помилок повинні мати комплексний характер.

1. Лопатін А.В. Судові помилки у цивільному судочинстві: постановка проблеми // Молодий вчений. 2015. № 4. Ч. 2. С. 124-127.

2. Мороз Б.В., Лазько Г.З. Особливості формування поняття судової помилки // Право і суспільство. 2016. № 2. Ч. 3. С. 56-61.

3. Ніколенко Л.М. Поняття та ознаки судових помилок, які є підставою перегляду судових актів у господарському судочинстві // Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 175-178.

Роговенко М.М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
філософії права та юридичної логіки НАВС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА ПРИКЛАДІ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

Право за своєю суттю є універсальним регулятором суспільних відносин. При цьому для органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб законодавчо встановлено межі здійснення владних повноважень. Зокрема, частиною другою статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. Таким чином, право, виступаючи як міра свободи для індивіда, водночас обмежує свавілля державних інституцій.

Вищезазначене повною мірою стосується і працівників правоохоронних органів держави, зокрема поліцейських. Виконуючи важливу місію охорони закону та порядку в суспільстві, правоохоронці не мають морального права порушувати приписи закону, який покликаний захищати. Отже, в роботі правоохоронних органів держави надзвичайно великого значення набувають морально-етичні, ціннісні установки.

Сьогодні в Україні діють Правила етичної поведінки поліцейських, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України 09.11.2016 № 1179 (далі – Правила). Відповідно до пункту 1 розділу першого зазначеного нормативного акту ці Правила є узагальненим зібранням професійно-етичних вимог щодо правил поведінки поліцейських та спрямовані на забез-